

SAMOBORSKI LIST

Glasiilo za promicanje lokalnih interesa.

„Samoborski list“ izlazi 1. i 15. u mjesecu.

PRETPLATA na cijelu godinu stoji K 4.—, na po godinu K 2.—, a na četvrt godine K 1.—. S poštom stoji 48 filira na godinu više, a u Americu K 1.40 na godinu više. Pojedini broj stoji 20 filira.

Odgovorni urednik: Dr. Mijo Juratović.

Uprava i otpriavništvo nalazi se u „Samoborskoj tiskari“ S. Seka, trg Leopolda Salvatora.

OGLASE prima uprava, a plaća se za petlini redak u redakcijskom dijelu po 20 fil. u oglasnom 10 fil. Za oglase, koji se više puta uvrćuju, daje se znatan popust.

Novci se šalju upravi, a rukopisi uredništvu „Samob. lista“. Neplaćena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju.

Godina III.

U Samoboru, 15. svibnja 1908.

Broj 10.

O uzdržanju i čuvanju prirodnih i građevnih spomenika u Samoboru.

Piše archit. F. G.

I.

Jedan od posljednjih brojeva „Samoborskog lista“ donio je mnogo zanimljivih vijesti o tome koliko i što se sve za razvitak i poljepšavanje Samobora radi. Uvodnik piše o vodovodu, iz izvještaja se o sjednici trgovišnog zastupstva doznaje, da se radi o popločenju pred kućama na glavnom trgu, o osnutku perivoja u nizini, o kanalizaciji Gajeve ulice itd. Sve sami prijedlozi i zaključci od velike važnosti za Samobor.

A nesamo pomenuti, nego i svaki broj „Samoborskoga lista“ donosi mnogo lijepih mišljenja i prijedloga za dobro Samobora.

Tim, sa raznih strana stavljenim prijedlozima, neka bude obzirom na uščuvanje i uzdržavanje onih ljepota, za koje možemo biti sretni, da ih imamo, ovo nekoliko redaka i s moje strane dodano.

Samobor se odlikuje nesamo u našoj domovini kao lijepo mjestance, koje je priroda s krasnom okolinom bogato obdarila, nego je i u drugim zemljama, iz kojih stranci k nama dolaze na najboljem glasu.

Pitajmo se najprije sasama općeno, što može da čini jedno mjesto ljepšim i zanimljivim.

Uz položaj u lijepoj okolini važna je tu osobito osnova mjesta, način, kako su vodjene ulice, pojave kuća samih za sebe ili u savezu sa okolišom prirode, razne građevine, koje su iz umjetničkog, historijskog, umjetno-historijskog ili slikovitog stajališta zanimljive i spomena vrijedne.

K ovim spomenicima, koji su proizvod čovječje ruke, imaju se ovamo pribrojiti spomenici prirode, kao što su lijepa stara drveća sa karakterističnim i slikovitim formama skupine ovakovog drveća, pećine, znamenite sa

svojih osobitih oblika, izvori, potoci, rijeke jezera itd.

Kako imademo u Samoboru ponajviše ovakvih uzdržanja i pažnje vrijednih spomenika prirode, te kako se baš sada sastalo povjerenstvo, da uzradi oko uređenja okoline, bilo bi od velike koristi, da to povjerenstvo svrati svoju pozornost na ovakove prirodne spomenike. Zato ću i najprije o ovima govoriti.

Da razjasnim u kojem su smislu takovi spomenici naravi od važnosti za izgled i ljepotu pojedinih dijelova mjesta, nabrojiti ću nekoliko ovakovih, koji su svim Samoborcima poznati.

U neposrednoj blizini glavnoga trga, a na posjedu gdje Sauer stoje dva krasna stara jablana. Skrenemo li s jugozapadnog dijela pogled prema starome gradu, tad nam pružaju ta dva jablana s drvoredom i potokom, te sa starim gradom u pozadini krasnu sliku, na kakvu ćemo rijetko u kojem mjestu naići.

Podjemo li prema Gornjem kraju dalje, tad vidimo kod „Zidanica“ i opet nekoliko jablana, koji u savezu sa starim dvorcem i lijevo gore sa starim gradom, pružaju takodjer vrlo lijepu sliku, koja bi jošte privlačivija bila, da se dvorac i njegova neposredna okolina bolje uredi.

Drugo ovakovo drveće, bez kojega si dotično mjesto ne bi ni pomisliti mogli, i koje je svakomu Samoborcu milo, jesu stare lipe kraj samostanske crkve. Vrijedni, da se uzdrže, jesu i jabani uz donju Gradnu, o kojima je na posljednjoj sjednici trg. zastupstva bilo govora.

Uopće su jablani, kojih u Samoboru, hvala Bogu, jošte u priličnoj množini imade, veoma dekorativno drveće.

Druga djela prirode, koja su pridonijela, da je Samobor na glasu sa svoje ljepote, jest krasno ležeći izvor ispod staroga grada, pa onaj izvor na posjedu g. Praunspbergera, štono ga okružuju i zelene livade, a oko njih se dižu sa svijuh strana brežujci. Ovo sve podaje upravo

dražesnu sliku. Ovo su dva mjestanca, koja svaki Samoborac, i svaki stranac, koji dulje vremena kod nas proboravi, ushićen pohvaljuje.

Više Taborca diže se u vis pećina u obliku kornjače. Takova pećina će se teško gdjegod drugdje naći, te je njezin oblik svakako nešto posebna i vrijedno je, da se stranac na ovu osobitost upozori.

Ne mogu, da ovdje sve nabrojim, čim je narav naš Samobor obdarila, i za što nama sve mnoga mjesta mogu da zavidjaju. Ali je naša dužnost, da sve to uzdržimo i čuvamo. Uvidjavnost, da je to potrebno, čini se, da je došlo manjkala, jer mnogo je toga iščezlo i za uvijek izgubljeno, što bi još i danas moglo postojati na ures Samobora.

Spomenut ću krasne slikovite stare topole (jagnjed ili crni topol), koje stoje na Gradni uz šetaliste, prije negoli se dolazi k mostu pred klaonicom. Ove su topole u savezu sa tekućom Gradnom, za svakoga, koji znade cijeniti prirodu, krasna slika. (Baš neki dan pade većina pod sjekrom cigana-koritarā. Op. ur.)

Prije nekoliko godina vidio sam jednog poznatog hrvatskoga umjetnika, koji je tu partiju na Gradni slikao, dokaz, da je to bio zgodan umjetnički motiv. To će drveće novome parku pružati sa sjeverne strane krasnu pozadinu. Drugi je veliki gubitak za Samobor uništenje drvoreda na sv. nedjeljskoj cesti. Taj drvored, koji je bio nešto tipična za samoborsku okolicu, bijaše i od historičke vrijednosti, jer je bio živa uspomena na ona vremena, kad je veliki dio naše domovine stajao pod vlašću velikoga francuskoga cara Napoleona I. Izgovor, da je baš svekoliko drveće bilo već staro, pače za čovječji život od pogibli — po mojem mišljenju — ne stoji. Drveće bi se bilo moglo lako u dobrom stanju uzdržati. Čovjeka zaboli srce, kad pomisli, koliko je izgled ceste trpio, kako je sada pusta ta nekoć tako lijepa cesta, te koliko bi se drugdje bilo radilo, da se takav stari nasad sačuva.

Kako je postao Anin perivoj?

Divni naš Anin perivoj opet nam se razčienio i procvao, a stotine i stotine stranih i domaćih udišući onaj svježiji gorski zrak i nasladjući se pogledom na lijepu okolicu, uzdahnu baš od srca: „Al je tu zbilja lijepo divno!“ Na široko i daleko nema takve ljepote. Mnogi nam i zavidjaju.

Vrijedno bi bilo zabilježiti, kako je postao taj Anin perivoj. Mnogi Samoborac i Samoborka će se sjetiti toga.

Godine 1864. došao u Samobor za učitelja Gustav Habjanić. Bio to mlad i vrlo napredan učitelj. Svoje djake, ja bi tada njegovim učenikom u III. razredu, vrlo volio, al ih držao strogo. On nas vodio na šetnju, da sabiremo rude, lovimo kukce i leptire, a Samoborci znali se malo i naljutiti na to onako nirmilajuć, čemu da djeca krute vrijeme šetajući, zar ne bi bilo bolje, da u školi uče?

Habjanić u samoborsku školu uveo i tjelovježbu, a općina u tu svrhu nabavila potrebne sprave. Te su bile namještene pred školskom zgradom. A kad nas naš Habjanić pred školom poredao i onako oštro „muštrao“, nagruo oko nas svijet čuđeci se, jer za takva šta se onda u Samoboru nije znalo. Mnogi i nekako sa strahom kretali glavom, a znali i zamrmijati: „To ne bu dobro! Dečki buju svi morali k soldatom!“

Nekako pod konac mjeseca travnja 1865. — tada sam bio u IV. razredu, — reče nam naš dobar učitelj Habjanić, da će u svibnju biti „majales“. A to je za Sa-

mobor opet bilo nešto nova. „Majales“, za to se u Samoboru tada nije znalo. Napokon bilo određeno, da će taj „majales“ biti 10. svibnja, a naš učitelj nam reče, da toga dana budemo u školi već u 5 sati ujutro i to bez knjiga, al da svaki mjesto knjiga u torbi ponese tanjur, žlicu, vilicu i nož. Bože moj, što će to biti!

Još ujutru 10. svibnja 1865. na tornju župne crkve, — na samostanskom tornju tada još nije bilo ure nije — nije izbio 5 sati, al pred školskom zgradom sakupila se sva mladež dječjačke škole sa svojim učiteljima: Končanom, Sušnikom, Habjanićem i Pisačićem, a za čas eno došlo i učenice iz svoje djevojačke škole, koja je tada bila na „vijećnici“ sa svojim učiteljicama Gjurencem i Rumpierovom. Daskora eno i samoborske glazbe. Učitelj Habjanić ređi i komandira, a kad bilo sve u redu, glazba završava, pokroči, a mi kao vojska za njome pod barjakom kroz cijeli Samobor do sv. Mihajla, gdje je tada bio stari „farof“. Tu nas dočekao naš ravnatelj i tadašnji župnik Glasić, a onda s njime do kapelice sv. Ane, gdje nam je čitao sv. misu, a mi pjevali.

Poslije sv. mise ajde u „Kostajninu“, a tako se tada nazivao gornji dio sadašnjega Aninoga perivoja. Al čudo! I tu bilo promjene. Prije tu bila sama gusta šuma, a sada nešto stablija posječeno, mjesto izravnano napravljeni stolovi i klupe, iz velikih pak „raingleka“ pušio se i mirisao gulaš. Mi posjedamo, kako nas razredilo, iz torbica izvadimo tanjure i drugo, pa junački po gulašu.

Poslije toga „frušćuka“ igrali se, a onda pošli i do staroga grada i do sv. Jurja. U to se primaknuo i pod-

ne, a tada bio obilniji objed. Poslije objeda došlo još mnogo roditelja i gospode samoborske a načelnikom Šmidhenom. I za njih pekli se tu prvi put janjci i odojci.

U „Kostajninu“ razvila se zabava, kakve tamo do tada nije bilo. Uz svirku samoborske glazbe pjevalo se plesalo i zabavljalo, — bio to u Samoboru prvi „majales“, prva zabava u „Kostajninu!“ Kasnije došlo i pozvanih iz Zagreba, a to bili sami učitelji. Neki od njih su mi i danas u pameti.

Tako potrajalo sve do pod večer, a onda svi skupa u redovima s glazbom otpratili Glasića u njegov „farof“, pa svaki svojoj kući.

Dugo se govorilo samo o tom „majalesu“. Stijeće godine bio opet majales a „Kostajninu“ omilila Samoborcima tako, da oni poslije i češće dolazili tamo sa „stroškom“, a tako eno ostalo i do današnjega dana.

Sad se zamislilo za Samobor tako zaslužni tadašnji načelnik Šmidhen, da uredi sav onaj kraj. Iskrčio grmlje, kojega bio pun sav kraj ispod „Kostajnine“, uredio putove, nasadio drveće (s početka mnogo dudova, koji nijesu uspjeli), pa sve malo po malo „Kostajninu“ se pretvorila u današnji ures Samobora u Anin perivoj.

Gustav Habjanić otišao brzo iza toga u Zagreb, gdje je postao učiteljem na uzornoj glavnoj školi i za nekoliko godina umro.

Bilo mu to u spomen!

Josip Kirin

Pozor!!

Kupujte i upotrebljavajte uvijek svježi i najbolje vrste zagarantovani

Portland i Roman - CEMENT.

Velika zaliha:

gradjevnog, suhog i sve vrste inog drva, ljepenke i vapna.

Najbolje vrste:

Ausiške modre galice, bijele duge rafije, gumije za cijepjenje te sumpora.

Na zahtjev dostava u kuću besplatna.

Jamčim za brzu i točnu podvorbu kao i najniže cijene.

Stjepan Šoić.

Pokućvo Najkvalitnije Najsolidnije Pokućvo

Najbolje i najjeftinije

Pokućvo

I. hrvatska stolarska i tapetarska obrtna i vjerska udruga

kao član zem. sred. vjer. udruge. ZAGREB, Marija Valerija ul. 10, Nikolićeva 2. Domaći proizvod. Polakšice u plaćanju.

Pokućvo Najjeftinije Najbolje Pokućvo

Kašalj izlječi

tko

svoje zdravlje voli. 6246 noć. ovjer. svjedodžbi dokazuje siguran uspjeh

Kaiserovih

pranih Karamela sa tri omorike.

Liječnici su ih prokurali i preporučili protiv kašlja, promuklosti, nahladama, stuzavosti, nahladi ždrijeta te kašlju hripavcu. — Svjetčić po 20 i 40 fil., svežanj 80 fil. — Dobiva se kod **MIRKA KLEŠČIĆA** ljekarica k. zlatnom anđjelu u Samoboru.

Uspješno se oglašuje u Samoborskom listu.

SKLADIŠTE

svih vatrogasnih sprava i gospodarskih potrepština

PODRUŽNICA

R. A. SMEKAL

ZAGREB, Frankopanska ulica broj 9.

Najnovije

„Patent Smekal“

Štrcaljke sa ravnotezom najnovijeg sustava za prienos umanjene radne snage od 40%, koje s desne i s lijeve strane vodu sišu i dižu, te je okretanje nepotrebno.

Sustav odlikovan 1903. sa prvom počasnom diplomom i zlatnom kolajnom.

NOVOST!! PATENT ALBUMI

(11 različitih slika samoborskih) koje su složene u formi razglednice sa vanjskom „likom“ starog grada samoborskog od g. 1776., te se može cijeli album poslati sa poštarinom od 5 filira. Cijena je albumu samo 30 filira a dobije se u tiskari S. Šeka.

Svratište kod „GRADA TRSTA“

Javljam slav. općinstvu trg. Samobora i okolice, da ću od nedjelje, 17. o. mj. imati svaki dan svježi

SLADOLED

Vele šovanjem

JOSIP FITTLER.

Javna zahvala.

Ravnateljstvo „Samoborske štedionice“ podijelilo je i ove godine gospodarskoj podružnici 100 kruna za unapredjenje gospodarstva.

Uprava podružnice nalazi za ugodnu dužnost izraziti ovime sl. ravnateljstvu najusrdniju hvalu na dobrohotnoj potpori.

Uprava gospodarske podružnice u Samoboru.

Kuća u Rambergovoj ulici

br. 34 prodaje se. Može se dati i u najam na jednu godinu sa bašcom ili bez nje.

Pobliže kod Ivana Kudečke, slastičara u Zagrebu, Marija Valerija ulica br. 4. Telefon br. 432.

Oleanderi

sa crvenim i ružičastim cvijetom prodaju se uz povoljne cijene.

Pobliže kod Jakoba Štembergera, zvonara u Samoboru.

Izvršno stolno i okretno piće jest **ljekovita rudna voda.**

Lasinja

Ona je uvijek bistra, pitka, te svojom ugljičnom kiselinom osvježuje i oživljuje cijelo tijelo, a pospješuje probavu. Sa vinom pomješana jest vanredno ukusno piće.

Zastupstvo prodaje lasinjske vode za Samobor, preuzeo je potpisani, te je preporučuje svima, koji vole izvršnu rudnu i ljekovitu vodu.

E. Presečki, trgovina mj.šovite robe.

Javna zahvala.

Svima, koji su nam prigodom smrti milog našeg rodjaka

Franje Mrseta

bilo na koji način izrazili svoju saćut, budi ovim putem izrečena najusrdnija hvala. U Samoboru, 30. travnja 1908.

Rastuzena obitelj.

Prodaje se kuća.

U Rambergovoj ulici br. 35. prodaje se kuća, koja sastoji od 4 sobe i nuzgrednih prostorija. Kući pripada prostrana bašča zasadjena plemenitim voćkama.

Kuća

u Samoboru Rambergova ulica broj 88, sa poljali zemljišta, prodaje se dobrovoljno.

Upitati se kod g. Josipa Pepšića u istoj kući.

OGLAS.

Od posjeda **Giznik i Zagrebčica** prodavat će se pojedine čestice

svake srijede i subote

u poslovnicu gospoštije u **Gizniku** u 9 sati prije podne, a prodavat će se čestice u općinama

Domaslovec, Strmec, Sv. Nedjelja, Rakovica i Molvice,

i to: šuma i razne ledine i sjenokoše.

Gospoštija Giznik.